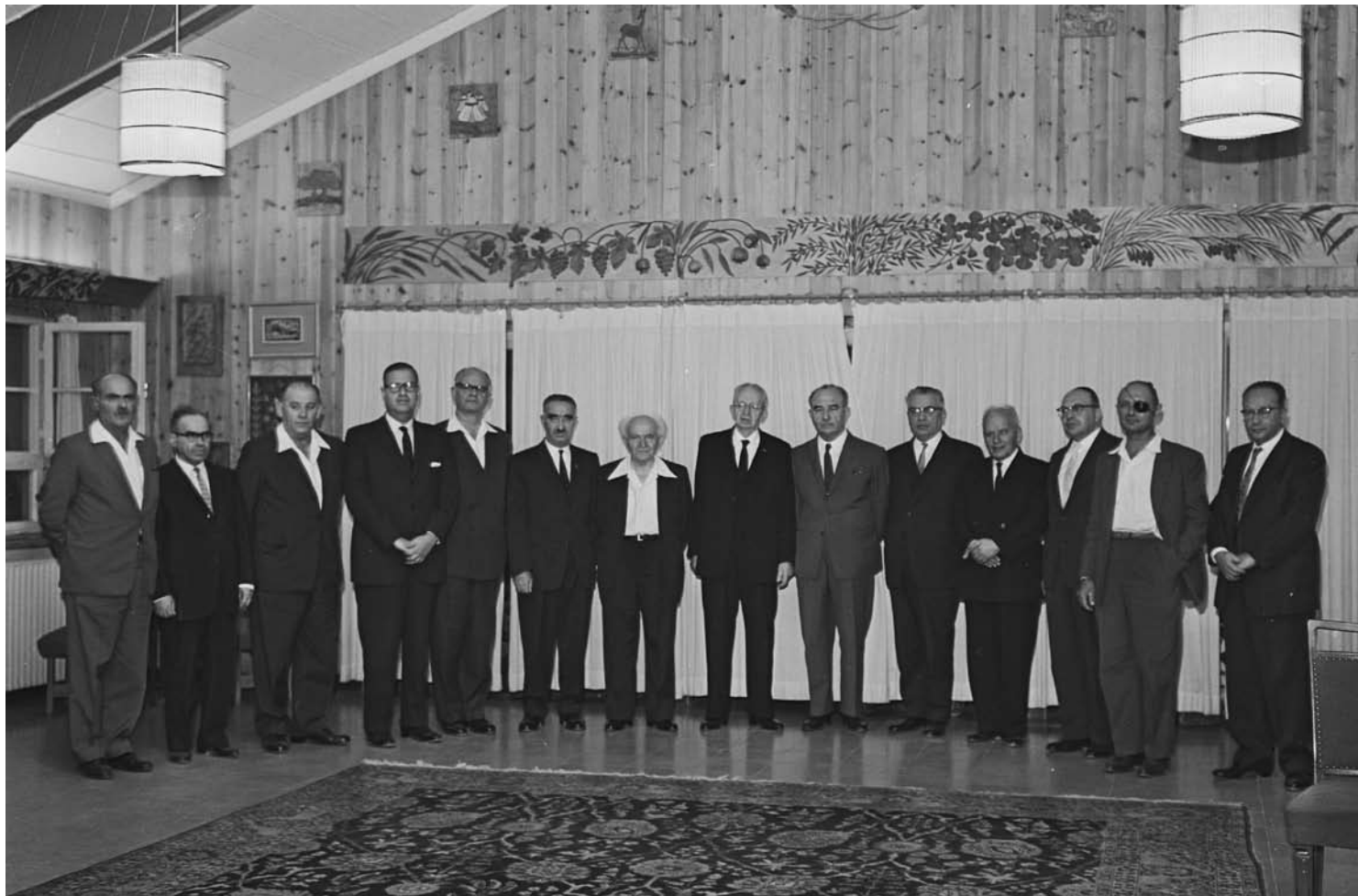

10 ממשלה

ממשלת דוד בן גוריון

הכנסת החמישית

כ"ג חשוון תשכ"ב - ד' תמוז תשכ"ג 26.6.1963 - 2.11.1961

◀ הממשלה ה-10 בראשותו של דוד בן גוריון ביום כינונה בבית הנשיא יצחק בן צבי

◀ מימין לשמאל: שרת החוץ גולדה מאיר, שר הדואר אליהו ששון ושר המשפטים דב יוסף

הרכב הממשלה

חברי הממשלה ותפקידיהם במהלך תקופת כהונתה

לוי אשכול
שר האוצר

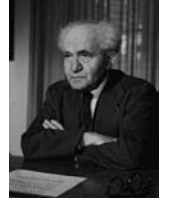
יוסף אלמוגי
שר בלי תיק
שר השיכון והפיתוח

יגאל אלון
שר העבודה

אבא אבן
שר החינוך והתרבות

דוד בן גוריון
ראש הממשלה
ושר הביטחון

דב יוסף
שר המשפטים

זרח ורהפטיג
שר הדתות

משה דיין
שר החקלאות

ישראל בר יהודה
שר התחבורה

יצחק בן אהרון
שר התחבורה

יוסף בורג
שר הסעד

אליהו ששון
שר הדואר

חיים משה שפירא
שר הפנים והבריאות

בכור שלום שטרית
שר המשטרה

פנחס ספיר
שר המסחר והתעשייה

גולדה מאיר
שרת החוץ

גיורא יוספטל
שר הפיתוח והשיכון

מימין לשמאל: שר המשפטים דב יוסף, שר החינוך והתרבות אבא אבן, ושר הפנים והבריאות חיים משה שפירא

ראש הממשלה דוד בן גוריון לוחץ את ידו של יושב ראש הכנסת קדיש לוז

מילים ומנהיגות

מתוך "ראשונים"

דברי ראש הממשלה דוד בן גוריון בפתח שנתון הממשלה תשכ"ג (1963)

של פינסקר ולא בקונטרסו של הרצל. אבל כיסופי הגאולה וניסיונות התקומה הלאומית במולדת הקדומים של העם היהודי קדמו גם להרצל ופינסקר ומשה הס. שלושת הוגי תחייה אלה רק הביעו רצון הגאולה שפעם בעם בכל הדורות. מתי נולדו לראשונה הכיסופים היהודיים לגאולה, להתכנסות במולדת, לחידוש עצמאות יהודית? כיסופים אלה חיו ופעמו בלב העם היהודי מאז נותק בכוח זר ממולדתו, ושיבת ציון לא פסקה אף פעם.

ואף על פי כן יש "חידושים" בהיסטוריה. הכיסופים והעלייה לארץ שותפים להם כל הדורות בישראל. אולם הדבר הגדול שנתחדש בדורותינו האחרונים היה

הראשון בבאזל, שניסה לארגן המוני העם לפעילות מדינית למען הקמת "מקלט בטוח" בא"י. אבל גם תאריך זה אינו התחלה. לקונגרס זה קדמה תנועת "חיבת ציון" שצמחה כמעט בכל ארצות אירופה. "מדינת היהודים" של הרצל עשתה רושם כביר על דעת הקהל היהודית באירופה ובאמריקה. אבל קדמו לה החוברת של פינסקר "אבטואמנציפציה", והרצל בעצמו העיד שאילו קרא אותה מקודם לא היה כותב "מדינת היהודים", ולשני הקונטרסים הדגולים קדם ספרו של משה הס "רומא וירושלים", שבו נוסח לראשונה על ידי יהודי גרמני, חברו ותלמידו של קרל מרכס, רעיון מדינת יהודים בארץ ישראל - דבר שלא פורש לא במחברתו

ראשיתן של תנועות מהפכניות, והוא הדין ראשיתם של מאורעות ומפעלים מחדשים, המשנים גורל עמים - גנוזות ונעלמות לרוב בחביון ההיסטוריה.

מדינת ישראל הוקמה ב-14 במאי 1948. אולם אין זה אלא תאריך הכרזת המדינה. הכרזה זו לא הייתה באה לעולם אלמלא קדמו לה עשרות שנות פעולה ויצירה חלוצית נאזרת גבורה בכניין כפרים וערים יהודיים, בתחיית לשון ותרבות, בפיתוח חקלאות, תעשייה ותחבורה ביבשה, בים ובאוויר, בגילוי רצון ותושייה לעצמאות לאומית, בארגון כוח התגוננות מזוין יהודי.

באוגוסט 1897 נתכנס הקונגרס הציוני

נשיא המדינה יצחק בן צבי (במרכז), מימינו רעייתו רחל ינאית בן צבי, משמאלו ראש הממשלה דוד בן גוריון ושרת החוץ גולדה מאיר, בשדה התעופה לוד

המפנה החדש בביצוע כיסופי הגאולה - הפנייה לאדמה ולעבודה. בלי מפנה זה לא היינו מגיעים אף פעם לעצמאות ממלכתית.

"הרעמים" או "סופות הנגב" כפי שקראו אז לפרעות ביהודים שפרצו והתפשטו ברוסיה בראשית שנות השמונים של המאה ה־20, מקובלים כגורם הראשי לתנועת העלייה וההתיישבות שהתפשטה ברוסיה וברומניה באותן שנים והביאה לייסוד המושבות הראשונות לאחר קום פתח תקווה: ראשון לציון, זכרון יעקב, ראש פינה, יסוד המעלה, עקרון, גדרה ועוד. אין ספק שהפרעות וגילויי האנטישמיות המתגברת שימשו דחף רב אוניס, ואולי גם ראשי, לנדודי היהודים בגולה בכל הדורות, אולם הם לא קבעו מחוז הנדודים וכיוונם, ופחות מכול הפנו את הגולים והמגורשים לעלייה והתיישבות בא"י. היה אז ידוע לכל בית ישראל המצב הכלכלי והביטחוני הירוד של הארץ. רמת החיים בא"י הייתה נמוכה מבכל ארץ באירופה שישבו בה היהודים, הארץ הייתה שרויה למעשה במצב של אנרכיה.

השלטון התורכי דאג בעיקר לגביית המיסים ולא היה לו הכוח והכישרון להבטיח חוק ומשטר. משלוחי היד הנקוטים בידי היהודים בארצות מושבותיהם באירופה לא היה כל צורך בהם בארץ ישראל הפרימיטיבית, העזובה והנשמה. ובאותו זמן היה כמעט כל העולם הליברלי והחופשי, בייחוד ביבשת אמריקה ובראשה ארצות הברית, פתוח וחופשי לגמרי להגירה יהודית. ובלי מניע חיובי, הפועם עמוק עמוק בלב, בלי כוח משיחי רגשי ורעיוני, בלי חזון של תקומה וגאולה, בלי געגועים לארץ אבות - וחלום מדינה יהודית, לא היה כל טעם וסיבה מדוע ינועו אפילו יהודים

מדוכאים ומשוללי זכויות או אזרחים ממדרגה שנייה בארצות לידתם באירופה - דווקא לא"י, שהייתה בימים ההם ארץ של יציאה גם לנוצרים וגם במידה לא מעטה ליהודים.

העלייה לארץ שזרמה ארצה אחרי "הרעמים" בראשית שנות השמונים - הפעיל אותה הכיסוף המשיחי, אשר במחצית השנייה של המאה ה־20 פשט צורתו המיסטית, ובהשפעת ההשכלה והמאבקים המדיניים והסוציאליים באירופה לבש צורה רציונלית בעלת אופי חלוצי, כלומר אופי המחייב למאמצי ביצוע מבלי להירתע מקושי ומכישלון. העולים לארץ נתפסו לחזון גאולה ישן נושן שנהפך למניע העיקרי בחייהם.

קשים ורבים היו חבלי ההתיישבות החקלאית בראשיתה ובהמשכה עד היום הזה. פגעי הטבע, עזובת הארץ, איבת השכנים, שחיתות המשטר העות'מני, התנגדות חשוכי היישוב הישן וקנאיו, חוסר כל עבר חקלאי של הרוכ המכריע של המתיישבים, היעדר מסורת של עבודה גופנית, השליחים והפקידים הבלתי מוצלחים של "אבי היישוב", הסכסוכים הפנימיים וההתנגשויות בין המתיישבים ובין הפקידים, שלא תמיד היה הצדק על צד המתיישבים - כל אלה, וגורמים נוספים, כמעט שעשו לאל את היוזמה החלוצית הנועזת והמהפכנית של ראשוני המתיישבים, שכן זמננו אינו יכול כלל לשער המאמצים, המעוף, החזון והמסירות שנדרשו מראשונים אלה, שבאו לשנות אורחות חייהם וסדרי הטבע בארץ ולעשות מעשי בראשית. רבים נכשלו, ולא מעטים - ולא דווקא הגרועים שבתוכם, גם חזרו לגולה, אולם התנופה החלוצית פתחה פרק חדש בתולדות העם היהודי.

היוזמים והמתיישבים הראשונים נשאו נפשם לא רק להתנחלות, אלא לעבודת האדמה. רעיון העבודה העברית הוא לא

המצאתה של העלייה השנייה, שהחלה בשנת 1904, עשרים ושתיים שנה אחרי בוא הביל"ויים. חלוצי פתח תקווה, כחלוצי ראשון לציון, זכרון יעקב, ראש פינה, ויותר מכולם אנשי ביל"ו - שאפו להתפרנס מיגיע כפם. השאיפה לעבודת אדמה הייתה כפולה: שאיפה לאדמה ולעבודה. "לעבדה ולשמרה" היה הנוסח החוזר בכל דברי הראשונים.

... ראשונות אינה מזלו הטוב של אדם שהקדים לבוא. ראשונות היא הכושר להסתכל מעבר למציאות הקיימת ולחזות האפשרויות הגואלות והסכנות המחריבות החבויות בחיק העתיד. ראשונות היא העוצמה המוסרית המוכשרה לגייס מלא הכוחות הגנוזים באדם ולהעפילם בלי מורך ורתיעה למניעת החורבן ולהחשת הגאולה על ידי מפעלי בראשית והתעלות מתמדת.

ראשונות זו דרושה בימינו לא פחות מאשר נדרשה לחלוצים הראשונים שהניחו לפני שמונים, ושישים וחמישים שנה אבני הפינה הראשונות להתחלת תקומתנו.

רק בכוח ראשונות חלוצית, אם זו תוסיף לפעם בתוכנו ותדריך כל מעשינו יום יום עוד שנים רבות, נצליח לקיים ביטחוננו ולהקים השלום בינינו ובין שכנינו; נכשיר ארצנו לקליטת רבבות ומאות אלפים הצמאים לגאולה ועודם כלאים; נחנך את הדור הצעיר כולו לעבודה ותרבות נישאה ויעילה ונסתום כל פער רוחני ותרבותי, חברתי וכלכלי בין שבטי ישראל; נגדיל הידע והכושר הטכני, נייעל משקנו ונעלה פריון עבודתנו עד שיאי הרמה הבין לאומית; נאכלס ונפריח השממה בגליל הצפוני ובנגב המזרחי והמערבי והדרומי; נגבש דפוסי חברה של שותפות, עזרה הדדית ואחוה ונהיה לעם סגולה ולאור גויים.